* Csorba József * Tel/fax:387-5924 * E-mail: csj@ifti.hu *

Helyzet van?! -
Az információkutatás eredményei iránt fogékonyaknak

Vajon eredendő lustaságunk az akadálya egy műhelydialógusnak, vagy az egyetemesen ostorozott széles körű tudós-laikus kapcsolatok (kétirányú dialógus) hiányáról van szó?! Akárhogy is van, a tény az, hogy láthatóan nem sikerül a vízbe dobott kővel tartós hullámokat gerjeszteni, pedig helyzet van, amit egymáshoz közeli események jeleznek. Az elmúlt egy hét alatt találkoztam a következőkben jelzett eseményekkel, amelyeket az információtudományt érintő tudományterületeivel bemutató ábrán próbálok jelezni.

Az információtudomány helye és az érintõ tudományterületekkel

Elsőként mint információkutatási eseményre hivatkozni lehet a biológiai információelmélet területén az emberi géntérkép egészének közreadására. Ami más megfontolásból viszont az (információs) akkumulációs idő, ill. az (innovációs) inkubációs idő még mindig hosszúra nyúlását mutatja s mint ilyen az információmenedzsment gyengeségének a bizonyítéka, amennyiben a génkönyvtár szekvenciasorai alapján már 1983-ban jeleztek olyan karcinogén géneket, amelyeket csak évekkel később találtak meg a valóságban (betegekben).

Másodikként a pszicholingvisztika érintkezési területén információkutatási esemény az a felismerés, hogy a kézirás egyenlő az "agyírással". A grafológia tudománytérképe szerint 20 éves korban tűnnek el a kézírásból a tizenéveskor jellemző írásjegyei. Az agy térképe a kézírás ("vonalfeszültségében" jellemzi a leghívebben), az idegrendszeri komponensek az írás létrejöttében a motivációk, a szomatikus rendszerjellemzők, a memória és a nyelv. A genetikai örökség mint "archiv memóriamintázat" jelenik meg az írásban…, a vonatkozó új ismeretek egy közelgő áttörés jelei lehetnek.

Harmadikként információkutatási esemény, hogy hallat magáról a beszédkutatás, az MTA-NYI Kempelen F. beszédkutató laboratóriumának megnyilatkozásában, s tudatják velünk, hogy 150 éve a szónokok percenként 30-40 szót mondtak ki, az 1980-as években a köznapi beszéd sebessége percenként 60, ma 80 szóra gyorsult: e gyorsulás értelme, tartalma, logikája fontos ismernivaló a jövő kommunikációjának megértése szempontjából. A magyar nyelvet beszélő és a magyar írásjeleket felismerő számítógépes intelligencia állítólag közelebb jár a megvalósuláshoz, mint az angol (!).

Negyedikként a számítógéptudomány eseményeként jelentkezik, a számítástechnika fejlődési irányainak (ahogy a gépek megváltoztatják a gépekről való gondolkodásunkat) vitájában (a párhuzamos kapcsolású feldolgozásról) elhíresült "metatechnológus" újabb agymenése a 10 ezer évre tervezett óra (amelyik naponta kétszer tikk-takkol, százévente üt) értelme. A mesterséges intelligencia és az agykutatás (modellezés), a mesterséges és a természetes intelligencia újszerű megközelítésével (ötvözésével) kapcsolatos kutatások új irányba állításával Hillis szemléletváltást sürget, mondván, hogy ma is úgy tanítjuk az embereket, mint amikor még csak 1%-ával rendelkeztünk jelenlegi ismeretanyagunknak. Hillis szerint az indusztriális társadalomban az ember fizikai képességei és készségei kiterjesztése ment végbe, az információs társadalomban a számítógépek révén az intellektuális készségeké.

Ötödikként az ELTE TTK-IRT NICS hétvégi bemutatkozása kívánkozik a felsoroláshoz, amiben a nóvumot számomra (azon túl, hogy mo-on is folyik intelligenciakutatás) a téma konceptualizációja, formalizálása, a modellező (modellalkotó) gondolkodás volt érdekes, annak levezetése, hogy a gondolkodás szabályozás.

Üdv Csorba J.